Läget i landet 2023

Budget- och skuldrådgivning

Det stöd som ges av den kommunala budget- och skuldrådgivningen är många gånger avgörande för den enskilde och dennes familj och av betydelse även för samhället. Detta är en redovisning av Konsumentverkets kartläggning av kommunernas budget- och skuldrådgivning.

Om budget- och skuldrådgivning

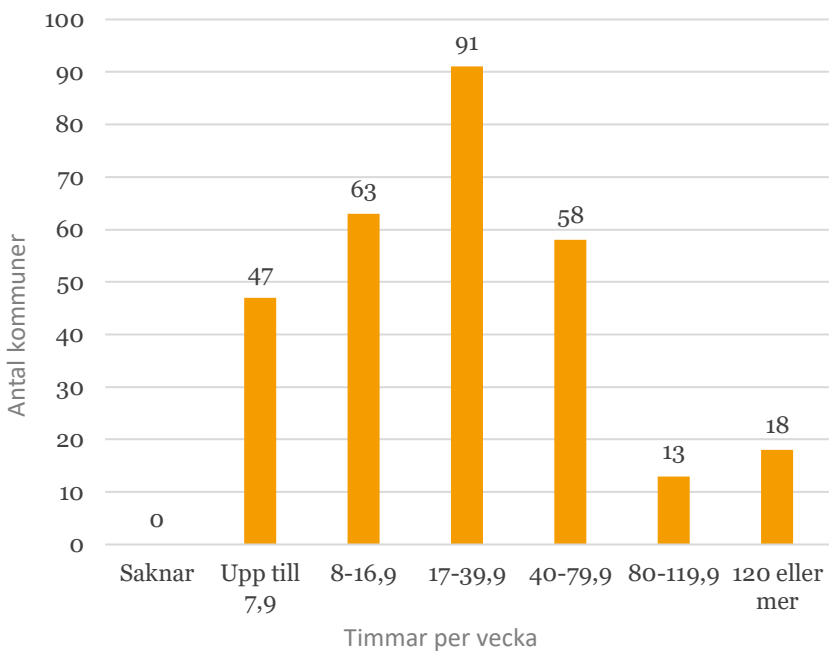
- Budget- och skuldrådgivning är en obligatorisk verksamhet i kommunerna (Socialtjänstlagen 5 kap 12§ första stycket).
- Konsumentverket har ansvar för att stödja kommunernas budget- och skuldrådgivning.

Verksamhetens omfattning

Samtliga kommuner hade i början av 2023 budget- och skuldrådgivning.

Kommunerna lägger totalt sett, ungefär 4 procent mer tid på budget- och skuldrådgivning jämfört med 2021 då kartläggningen genomfördes senast. 89 kommuner (33 procent) har 40 timmar budget- och skuldrådgivning eller mer per vecka. 47 kommuner (16 procent) lägger mindre än en arbetsdag per vecka på verksamheten. 26 kommuner ger rådgivning mindre än 4 timmar per vecka.

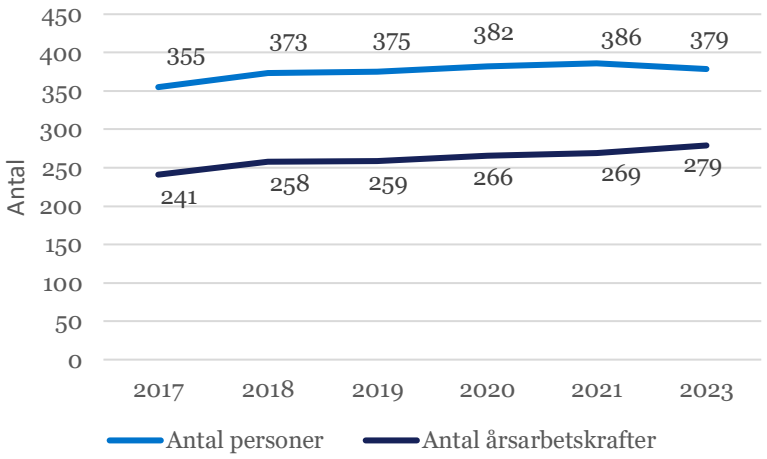
”Kommunerna har ökat den totala tiden de lägger på budget- och skuldrådgivning.”

Figur 1. Diagrammet visar den totala tid som läggs på budget- och skuldrådgivning per vecka i landet.

”Totalt 379 personer arbetar med budget- och skuldrådgivning i landet”

Det är totalt 379 personer som bemannar 279 årsarbetskrafter med budget- och skuldrådgivning.

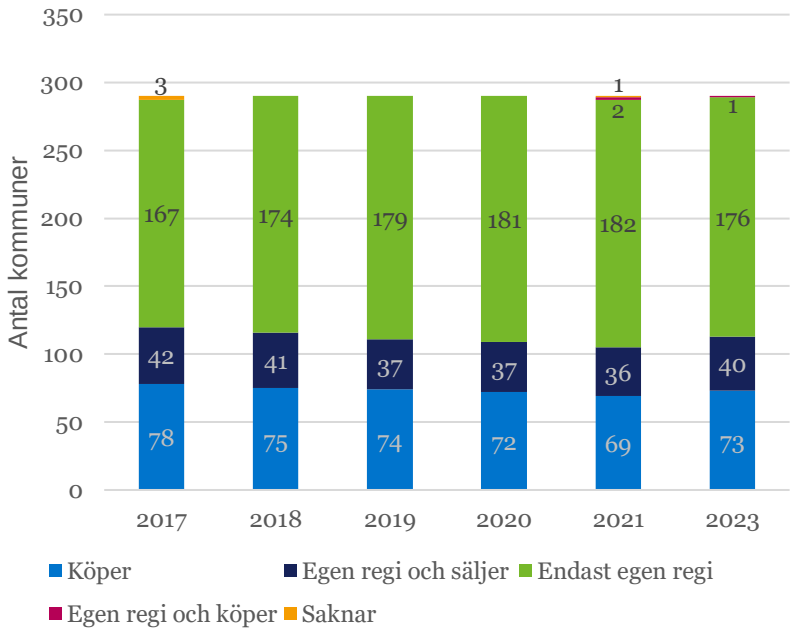
Figur 2. Diagrammet visar antalet personer som arbetar med budget- och skuldrådgivning samt hur många årsarbetskrafter som deras arbetstid motsvarar 2017 till 2023.

”Årsarbetskrafterna fortsätter att öka. I år är det 279 jämfört med år 2021 då det var 269.”

En stor andel av rådgivarna arbetar deltid. 38 stycken (10 procent) arbetar maximalt en arbetsdag per vecka med budget- och skuldrådgivning. 95 rådgivare (25 procent) arbetar upp till en halvtidstjänst och 195 rådgivare (51 procent) arbetar mer än 32 timmar per vecka.

”Drygt hälften av rådgivarna arbetar mer än 32 timmar per vecka.”

De flesta kommuner, 176 stycken, bedriver budget- och skuldrådgivning i egen regi utan att vare sig köpa eller sälja verksamhet. 40 kommuner har i egen regi men säljer också till en eller flera andra. 1 kommun har egen verksamhet men köper även timmar av annan kommun. Ungefär var fjärde kommun köper sin verksamhet.

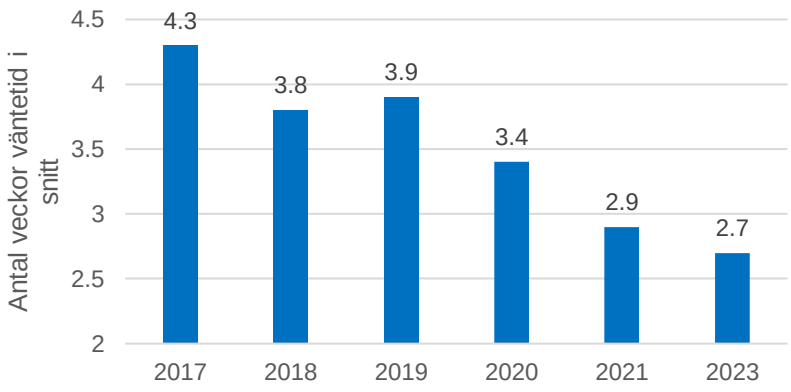
Figur 3. Diagrammet visar antal kommuner som har sin budget- och skuldrådgivning i egen regi, i egen regi och säljer, egen regi och köper eller köper sin verksamhet åren 2017 till 2023.

”Var fjärde kommun köper verksamhet av en annan kommun.”

Väntetider

Den genomsnittliga väntetiden till ett första bokat enskilt besök är knappt tre veckor (2,7). Det är lite kortare väntetid jämfört med 2021 (2,9 veckor). Konsumentverket rekommenderar att kommunernas väntetid som längst ska vara 4 veckor. Det klarar 263 kommuner. Övriga 27 kommuner har längre väntetider än fyra veckor. I år är det Falköpings kommun som har den längsta väntetiden, 24 veckor, följt av Gullspång och Mariestad som båda har 20 veckors väntetid.

”Den genomsnittliga väntetiden är knappt tre veckor. Längsta väntetiden är 24 veckor.”

Figur 4. Diagrammet visar den genomsnittliga väntetiden åren 2017 till 2023

Det är 93 kommuner som har minskat sin väntetid i någon mån medan 83 kommuner har ökat sin väntetid i någon mån sedan 2021.

Kommun	Antal invånare 18 år eller äldre	Timmar BUS per vecka	Minuter BUS per invånare och år	Väntetid i veckor 2023
Falköping	26 137	70	8,4	24
Gullspång	4 344	7	5,0	20
Mariestad	20 154	33	5,1	20
Osby	10 259	20	5,9	16
Ängelholm	35 207	30	2,7	15
Umeå	105 760	95	2,8	14
Järfälla	65 789	67	3,2	13
Sollentuna	58 163	43	2,3	13
Uppl.-Bro	23 949	16	2,1	13
Karlstad	78 068	120	4,8	12
Tibro	9 073	8	2,8	12
Norrtälje	53 675	60	3,5	10

Figur 5. Tabellen visar de kommuner som har längst väntetider.

”263 kommuner klarar Konsument-verkets rekommen-dation om väntetid vilket är sex kommuner fler än 2021.”

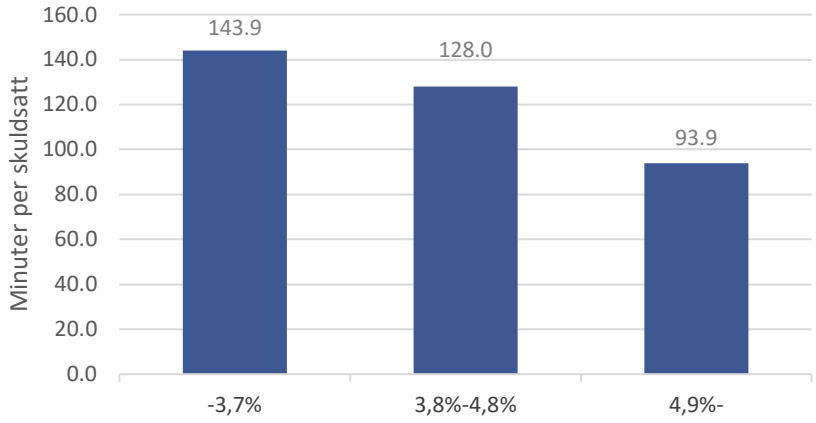
Budget- och skuldrådgivning per skuldsatt

Tiden som kommunerna lägger på budget- och skuldrådgivning varierar stort. Om den rådgivningstid som ges är tillräcklig avgörs bland annat av antal skuldsatta hos Kronofogden i kommunen. Vid årsskiftet hade i genomsnitt 3,7 procent av landets invånare, 18 år eller äldre, en skuld hos Kronofogden.

”Vid årsskiftet hade i genomsnitt 3,7 procent av landets invånare som är 18 år eller äldre en skuld hos Kronofogden”

Ljusnarsberg kommun har fortsatt störst andel skuldsatta – 9,1 procent har en skuld hos Kronofogden. Lomma kommun är återigen den kommun som har lägst andel skuldsatta invånare (0,8 procent).

Kommuner som har hög andel skuldsatta invånare ger mindre rådgivningstid. I genomsnitt ges drygt två timmar budget- och skuldrådgivning per skuldsatt, men det varierar mellan allt från under en minut till över 8 timmar per skuldsatt. Det kan alltså konstateras att kommunerna fortfarande inte anpassar resurserna för budget- och skuldrådgivning utifrån antalet skuldsatta.

Figur 6. Tabellen visar budget- och skuldrådgivning i minuter per skuldsatt utifrån andelen skuldsatta i kommunerna.

Kommun	Antal invånare 18 år eller äldre	Antal skuld-satta	Andel skuld-satta	Tim-mar BUS per vecka	Minuter BUS per in-vånare och år	Minuter BUS per skuld-satt och år
Robertsfors	5 415	180	3,3 %	0,1	0,1	1,7
Malå	2 444	84	3,4 %	0,1	0,1	3,7
Norsjö	3 202	85	2,7 %	0,1	0,1	3,7
Arjeplog	2 246	65	2,9 %	0,1	0,1	4,8
Jokkmokk	4 010	170	4,2 %	0,3	0,2	5,5
Ljusn.berg	3 839	347	9,0 %	1,0	0,8	9,0
Öckerö	10 350	176	1,7 %	0,7	0,2	11,9
Storfors	3 239	215	6,6 %	1,0	1,0	14,5
Hällefors	5 474	290	5,3 %	1,5	0,9	16,1
Ydre	3 014	89	3,0 %	0,5	0,5	17,5

Figur 7. Tabellen visar de kommuner som ger minst budget- och skuldrådgivning per skuldsatt.

”Tiden rådgivning per skuldsatt varierat stort från under en minut till 10 timmar.”

Kommun	Antal invånare 18 år eller äldre	Antal skuld-satta	Andel skuld-satta	Tim-mar BUS per vecka	Minuter BUS per in-vånare och år	Minuter BUS per skuld-satt och år
Orsa	5 765	216	3,8 %	35	18,9	505,6
Älvdalen	5 765	251	4,4 %	40	21,6	497,2
Vilhelmina	5 262	138	2,6 %	21	12,5	474,8
Storuman	4 715	123	2,6 %	16	10,6	405,9
Vansbro	5 549	216	3,9 %	28	15,7	404,4
Höganäs	22 272	557	2,5 %	70	9,8	392,1
Mörbylånga	12 559	257	2,1 %	30	7,5	364,2
Kil	9 523	360	3,8 %	40	13,1	346,7
Kungsbacka	65 650	1 118	1,7 %	120	5,7	334,9
Gnosjö	7 461	290	3,9 %	30	12,5	322,8
Mullsjö	5 880	182	3,1 %	18	9,6	308,6
Habo	9 445	173	1,8 %	16	5,3	288,6

Figur 8. Tabellen visar de kommuner som ger mest budget- och skuldrådgivning per skuldsatt.

Statistik om skuldsättning hos Kronofogden

- Vid årsskiftet hade 393 781 personer skulder hos Kronofogden vilket är cirka 8 400 färre än vid samma tid förra året.
- Det sammanlagda skuldbeloppet hos Kronofogden fortsätter att växa. Jämfört med föregående årsskifte har skuldbeloppet ökat från 94,4 miljarder kronor till 101,5 miljarder kronor.
- Vid årsskiftet hade 51 925 personer pågående skuldsanering, vilket är en minskning med 682 personer från föregående årsskifte.

Källa: Kronofogden

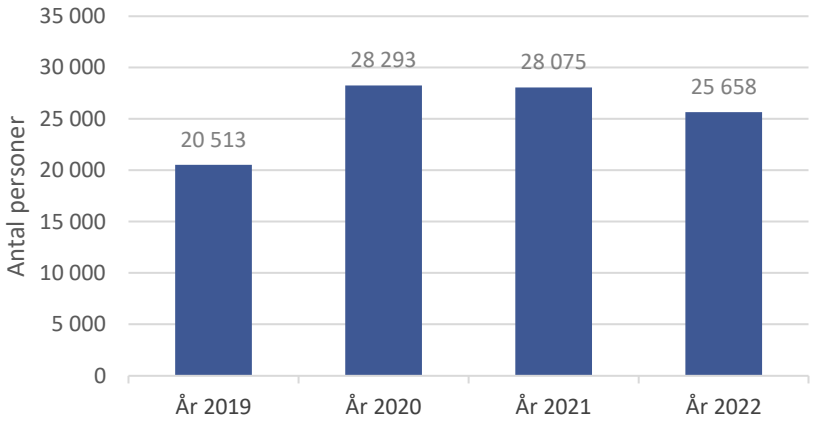
Skuldsanering

Skuldsanering innebär att svårt skuldsatta helt eller delvis kan befrias från sina skulder. Kronofogden prövar och beslutar i skuldsaneringsärenden. Kommunens budget- och skuldrådgivning har en viktig funktion i skuldsaneringsprocessen. Ansökningar om skuldsanering 2022 minskade jämfört med året innan.

25 658 personer ansökte om skuldsanering under 2022, vilket är en minskning med 9 procent jämfört med 2021. I 37 procent av

”Antal personer som ansökte om skuldsanering minskade med 9 procent jämfört med 2021.”

ansökningarna om skuldsanering hade en budget- och skuldrådgivare varit behjälplig. I slutet av 2022 hade ungefär 51 900 personer en pågående skuldsanering. Det är cirka 700 personer färre än förra året.

Figur 9. Diagrammet visar antal ansökningar om skuldsanering som inkommit till Kronofogden åren 2019–2022.

”I 37 procent av ansökningarna om skuldsanering hade en budget- och skuldrådgivare varit behjälplig.”

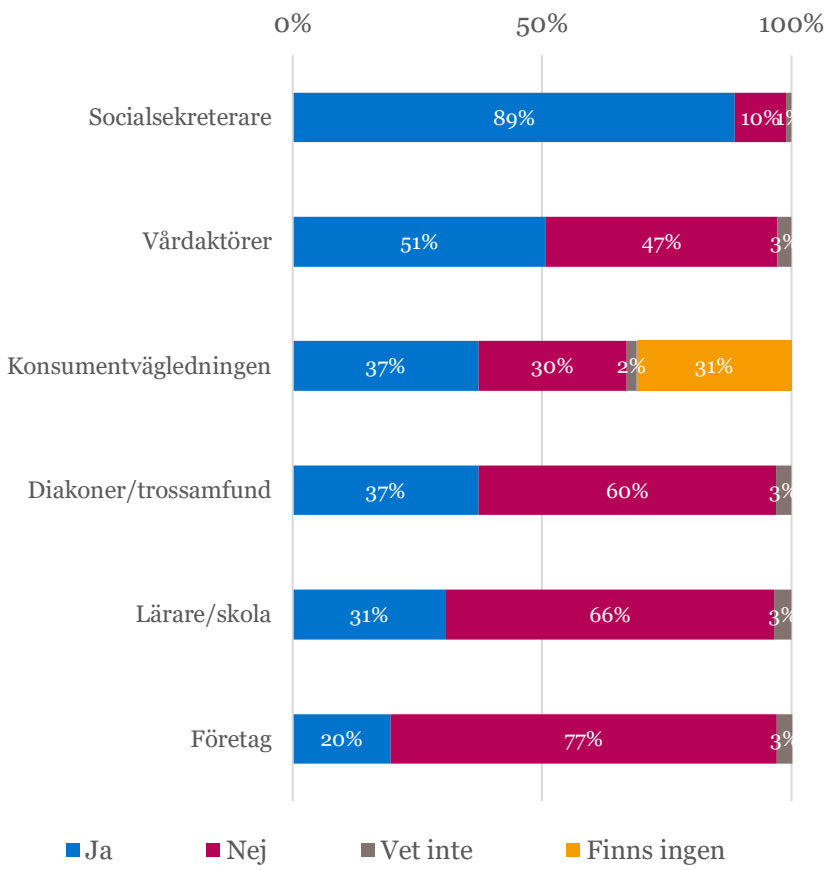
Skulder hos inkassobolagen

Cirka 1,4 miljoner fysiska och juridiska personer fanns vid årsskiftet 2020/2021 i inkassobolagens register. Det är en ökning från 1,3 miljoner vid föregående årsskifte. Branschorganisationen för inkassobolag, Svensk Inkasso, uppger att det i bolagens register finns 108,1 miljarder kronor i kapitalfordringar, vilket är en ökning med 15 procent sedan föregående år 2020. Sedan finanskrisen 2008 har gäldenärernas inkassoskulder mer än dubblerats.

”Det totala skuldbeloppet hos inkasso fortsätter att öka.”

Samverkan med andra aktörer

På frågan huruvida kommunernas budget- och skuldrådgivning samverkar med andra aktörer så svarar kommunerna att det är vanligast att ha samverkan med socialsekreterare (ekonomiskt bistånd, och/eller individ och familj), vilket 89 procent av kommunerna har. En knapp majoritet har också samverkan med vårdaktörer, såsom exempelvis vårdcentraler, kuratorer, BVC eller rehab-koordinatorer.

Figur 10. Samverkan mellan budget- och skuldrådgivningen och andra aktörer

Något färre samverkar med konsumentvägledningen eller diakoner och trossamfund – 37 procent. 31 procent samverkar med lärare/skola och 20 procent med företag, såsom banker eller kreditinstitut.

” Nio av tio kommuners budget- och skuldrådgivningar har samverkan med socialsekreterare.”

Fakta om kartläggningen

- Konsumentverkets kartläggning av kommunernas budget- och skuldrådgivning.
- Webbenkät som besvarats av samtliga kommuner.
- Svarsperiod var januari-mars 2023.
- Uppgifterna bygger på kommunernas egna uppgifter vilket innebär att skillnader kan förekomma när det gäller statistikens omfattning och detaljnivå. För att kunna besvara frågorna i enkäten har kommunerna i vissa fall gjort uppskattningar.
- Beräkningar har gjorts utifrån invånarantal (SCB) och andel skuldsatta (Kronofogden). Med andel skuldsatta avses den andel av kommunens invånare som är 18 år eller äldre och enligt Kronofogdens utsöknings- och indrivningsdatabas den 31 december 2022 var restförda för någon skuld.

Källor

Konsumentverkets rekommendationer för den kommunala budget- och skuldrådgivningen

För jämförelser över åren har uppgifter hämtats från Konsumentverkets tidigare lägesrapporter

Statistik om skuldsanering och skuldsättning hos Kronofogden

Statistik över invånarantal hos SCB

Kontakt

Margareta Lindberg
Utredare, Konsumentverket
054-19 40 62
margareta.lindberg@konsumentverket.se

Kristina Difs
Utredare, Konsumentverket
054-19 41 74
kristina.difs@konsumentverket.se